EERSTE JAAR

HOE HET BEGON

Een gratis kennismakingsdag in september biedt aan belangstellenden de gelegenheid om kennis te maken met de inhoud en de werking van SCFA. Naast een inleiding in oosterse en westerse filosofie wordt tevens een eerste stap gezet in het vergelijken van wereldbeelden via het comparatieve model van Ulrich Libbrecht.

Tijdens de volgende acht cursusdagen bestuderen we de grote periodes in de geschiedenis van de filosofie die de grondslag hebben gelegd voor het hedendaagse denken in Oost en West. We zien hoe in verschillende culturen bijna gelijktijdig ontwikkelingen hebben plaatsgevonden die vandaag beschouwd worden als de eerste vormen van filosofie.

Gedurende vier dagen oosterse en vier dagen westerse filosofie gaan we op zoek naar de bakermat van de grote denktradities en maken we kennis met de belangrijkste tendensen van de Indiase, de Chinese, de antieke en moderne westerse filosofie.

TWEEDE JAAR

ONTWIKKELINGEN

Het tweede cursusjaar bouwt voort op het eerste. Er wordt nader ingegaan op de verdere ontwikkelingen in zowel het Indiase, het Chinese als het westerse denken. Opnieuw zijn er telkens vier dagen gewijd aan enerzijds oosterse en anderzijds westerse filosofie.

We zien hoe in de verschillende denktradities, vaak in samenhang met historische gebeurtenissen en veranderingen op sociaal-politiek vlak, oude ideeën evolueren en nieuwe ideeën ingang vinden. In India en China volgen we de ontwikkelingen van het hindoeïsme, het boeddhisme, het confucianisme en het taoïsme van de late oudheid tot in vroegmoderne tijden. Wat de westerse filosofie betreft, wordt de draad opgepakt in de late 18de - vroege 19de eeuw. Aan de hand van grote filosofen waaronder Kant, Hegel, Marx, Schopenhauer, Nietzsche, Heidegger en Derrida bestuderen we de ontwikkeling van belangrijke stromingen uit de laatmoderne en hedendaagse westerse filosofie tot diep in de 20ste eeuw.

Het tweede jaar wordt afgesloten met een eerste dag over comparatieve filosofie, die de brug vormt naar het derde jaar.

DERDE JAAR (a)

INTERCULTURELE DIALOOG EN VERGELIJKING

Met de basiskennis van de voorgaande twee jaren als achtergrond en uitgangspunt gaan we de dialoog aan met culturen en denktradities die tot nog toe weinig of niet aan bod kwamen. Vervolgens besteden we aandacht aan vormen van wisselwerking tussen westerse filosofie en oosters denken.

In de comparatieve filosofie wordt nagedacht over de mogelijkheden om verschillende manieren van denken uit Oost en West te vergelijken en te integreren in een model. De vergelijkende methode biedt immers mogelijkheden tot wederzijds begrijpen. Naast het model van comparatieve filosofie ontwikkeld door Ulrich Libbrecht, wordt ook aandacht besteed aan andere vormen van comparatief denken.

De cursusdagen in het derde jaar krijgen alternerende invullingen en worden dus niet jaarlijks, maar tweejaarlijks geprogrammeerd.

THEMAJAAR

KENNIS OF WIJSHEID

Religies en wijsheidstradities leverden vroeger én wijsheid én kennis. Aan die vervlechting is in een bepaalde standaardvisie een einde gekomen met de onttovering die de moderne wetenschap teweeg heeft gebracht.

Maar is kennis beperkt tot wetenschappelijke kennis? De wetenschap heeft haar verbond met wijsheid opgegeven en ging een nieuwe verbinding aan met technologie. Kennis staat tegenwoordig vooral in dienst van beheersing en controle. De hedendaagse mens voelt zich daarom soms verlaten en verwaarloosd in de zoektocht naar wat werkelijk waardevol is.

Een bepaald type wetenschap meent de rol van de wijsheid te kunnen overnemen en ons geluk en zin te kunnen bieden. Maar lukt dat wel? Begrijpen we het specifieke van onze 'nood aan wijsheid'? In dit themajaar zoeken we naar het eigene van wijsheid en kennis vanuit verschillende culturen.

SEMINARIES 2026-2027

Naast de gewone zaterdagcursussen organiseert SCFA jaarlijks een seminariereeks waarvan de onderwerpen aansluiten bij het themajaar. Deze seminaries gaan door op andere zaterdagen dan de cursusdagen.

In de seminaries staan tekstlezing en –bespreking centraal. Onder deskundige begeleiding maken de deelnemers kennis met filosofische teksten uit verschillende westerse en niet-westerse tradities. Door de kleinschaligheid en de interactieve lesmethode kunnen andere accenten worden gelegd dan tijdens de gewone zaterdagcursussen.

Het seminarie van Els Janssens op 3 oktober staat los van de reeks over 'Kennis of wijsheid'. Het richt zich op cursisten die zich willen verdiepen in de basisgedachten van het model voor comparatieve filosofie van Ulrich Libbrecht.

KENNIS OF WIJSHEID

	EERSTE JAAR	TWEEDE JAAR	DERDE JAAR (a)	THEMAJAAR
19 SEP	**Comparatieve filosofie** **Gratis inleiding** *Patricia Konings, Els Janssens, Guido Vanheeswijck*	Moderne westerse filosofie 3 **Kant, Hegel en Marx** *Herbert De Vriese*	Islamitische traditie **Verschillende tradities in de islam** *Michiel Leezenberg*	**Kennis of wijsheid in West en Oost** **Inleidende lezing** *Guido Vanheeswijck, Bart Dessein*
17 OKT	Chinese filosofie 1 **Confucianisme en mohisme** *Paul van Els*	Moderne westerse filosofie 4 **Schopenhauer en Nietzsche** *Peter De Graeve*	Joods-christelijke traditie **Hoe vreemd is Jeruzalem van Athene?** *Benjamin De Vos*	**Whiteheads wijsheid** *Ronny Desmet*
14 NOV	Indiase filosofie 1 **Op zoek naar het Zelf: de filosofie van de Upanishads** *Michel Dijkstra*	Chinese filosofie 3 **Latere ontwikkelingen in confucianisme en taoïsme** *Patricia Konings*	Orale tradities **Afrikaanse filosofie in intercultureel perspectief** *Henk Haenen*	**Verlossing met of zonder inzicht** **Kennis, geloof en wijsheid in de westerse filosofie** *Walter Van Herck*
12 DEC	Antieke westerse filosofie 1 **De orde van de kosmos** *Koen Verrycken*	Indiase filosofie 3 **Het boeddhisme van het kleine en het grote voertuig** *Bart Dessein*	Ontmoetingen 1 **'Als een dauwdruppel op het gras'. Japanse filosofie in dialoog met het Westen** *Michel Dijkstra*	**Wijsheid uit het Oosten:** **Kitarō Nishida over kennis en weten** *Margreet de Zeeuw*
23 JAN	Antieke westerse filosofie 2 **Ziel, kennis en geluk** *Koen Verrycken*	Chinese filosofie 4 **De bloei van het mahayana boeddhisme** *Edel Maex*	Ontmoetingen 2 **Geschiedenis en filosofie van de wetenschappen** *Maarten Van Dyck*	**Wat leren robots met AI ons over bewustzijn?** *Luc Steels*
20 FEB	Chinese filosofie 2 **Yangisme en taoïsme** *Patricia Konings*	Hedendaagse westerse filosofie 1 **Heidegger en de existentiefilosofie** *Dirk De Schutter*	Ontmoetingen 3 **'China als essentie, het Westen als functie'. Europese filosofen en hun Chinese interpretaties** *Bart Dessein*	**VM: Kunst als bron van wijsheid: een vergeten perspectief** *Marlies De Munck* **NM: Tussen kennis en wijsheid: een islamitisch perspectief op denken en handelen** *Khalid Benhaddou*
20 MAA	Indiase filosofie 2 **Het oudste boeddhisme** *Edel Maex*	Hedendaagse westerse filosofie 2 **Het postmoderne denken: Lyotard, Derrida en Baudrillard** *Dirk De Schutter*	Comparatieve filosofie 1 **Vergelijking van wereldbeelden. Libbrechts model voor comparatieve filosofie** *Els Janssens*	**Wat is een wijze heerser?** *Bart Dessein, Alexander Roose*
24 APR	Moderne westerse filosofie 1 **Humanisme en rationalisme** *Guido Vanheeswijck*	Indiase filosofie 4 **Denken rondom verlichting: filosofische stromingen binnen het hindoeïsme** *Michel Dijkstra*	Comparatieve filosofie 2 **Integratie van wereldbeelden. Libbrechts levensfilosofie** *Els Janssens*	**Een wijze onwetendheid die zichzelf kent. Blaise Pascal over de rede, de verbeelding en het hart** *Hanna Vandenbussche*
22 MEI	Moderne westerse filosofie 2 **Verlichting en secularisering** *Guido Vanheeswijck*	Inleiding comparatieve filosofie **Too far East is West** *Daan F. Oostveen*	Comparatieve filosofie 3 **De urgentie van comparatieve filosofie** *Hein van Dongen*	**Afrikaanse ritmes van wijsheid** *Henk Haenen*

	SEMINARIES 2026-2027
3 OKT	**Wegwijzers in de wereldfilosofie. Het model van Ulrich Libbrecht** *Els Janssens*
	KENNIS OF WIJSHEID
3 OKT	**Wijze en dwaze dieren bij La Fontaine** *Paul Pelckmans*
28 NOV	**Over vossen en andere wijze dieren** *Bart Dessein*
6 FEB	**De filosofie van Spinoza: leidt kennis ook naar wijsheid?** *Tinneke Beeckman*
6 MAA	**Arthur Schopenhauer: dwarsdenker in mineur** *Leni Franken*
17 APR	**Is alles illusie? Wijsheidsliteratuur in het boeddhisme** *Edel Maex*

SCFA VZW
SCHOOL VOOR COMPARATIEVE FILOSOFIE ANTWERPEN

EGO MUNDI CIVIS